

Kuntien varautumisen tukeminen ja häiriötilannekuva

Webinaari 16.11.2022 klo 9.30-11.00

Ohjelma

Tervetuloa ja tilaisuuden avaus, *Kaisa Mäntynen*
ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija, Kuntaliitto

Mikä on Kuntaliiton yhdyspintaprojekti, *Liisa Jurmu*
projektipäällikkö Kuntaliitto

**Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat,
varautuminen ja sisäinen turvallisuus**, *Terhi Virtanen*
koordinaattori Kuntaliitto

**Kohti yhden luukun varautumisen tukea ja
häiriötilannekuva**, *Juha Alander* korkeakouluharjoittelija
Kuntaliitto

Keskustelua ja kysymyksiä

**Kuntaliiton ohjeiden kehittäminen ja vuorovaikutus
kuntien kanssa**, *Terhi Virtanen ja Liisa Jurmu*

Kiitokset ja tilaisuuden päättäminen, *Kaisa Mäntynen*

Tilaisuus tallennetaan, linkki tallenteeseen lähetetään
TKK verkoston kautta. Voit pyytää linkin tallenteeseen
myös s-postilla: ***Kaisa Mäntynen tai Liisa Jurmu***

Mikä on Kuntaliiton yhdyspintaprojekti?

Liisa Jurmu 16.11.2022

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä useilla eri osa-alueilla

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Lasten, nuorten ja perheiden tukeminen

Työllisyyden hoito

Maahanmuutto ja kotoutumisen edistäminen

Turvallisuus ja häiriötilanteisiin varautuminen

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintojen muutostukiprojekti

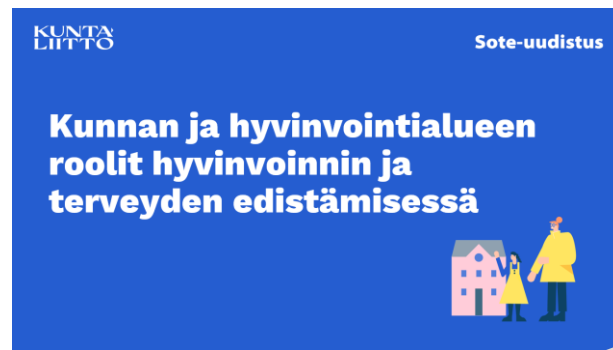
Tavoitteena

- Tuottaa konkreettisia ohjeita, toimintamalleja, työvälineitä, suosituksia ym. kuntien ja hyvinvointialueiden yleisen yhteistyörakenteen ja yhdyspintojen valmistelutyön tueksi
- Tunnistaa, koota ja jakaa hyviä käytänteitä kunnista ja alueilta
- *Lisätä ymmärrystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön merkityksestä*

**Hanke jatkuu
31.12.2023 asti.
Rahoittajina
Kuntaliitto
ja STM.**

Projektissa priorisoitavat yhdyspinnat/työpaketit

- Yhteistyön yleiset toimintamallit ja johtamisen rakenteet
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
 - Sivistys ja sote
 - Työllisyyden hoito
 - Maahanmuutto ja kotoutuminen
 - **Varautuminen ja sisäinen turvallisuus (ml.Pela)**
- + muut yhdyspinnat

Sote-muutostuki

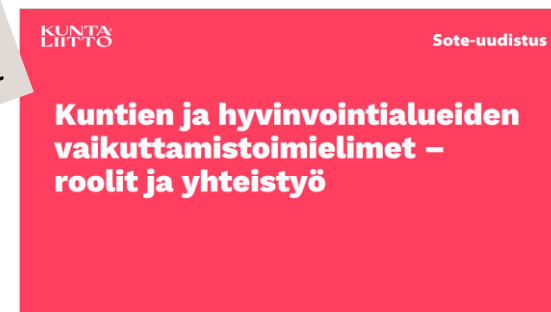
Nettisivut:
www.kuntaliitto.fi/yhdyspinnat

Tulossa
joulukuussa

Tulossa
joulukuussa

Tulossa
marraskuussa

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat, varautuminen ja sisäinen turvallisuus

Terhi Virtanen 16.11.2022

Mitä projektissa tuotetaan? Poimintoja työsuunnitelmasta

Tehtävät ja vastuut uudessa rakenteessa

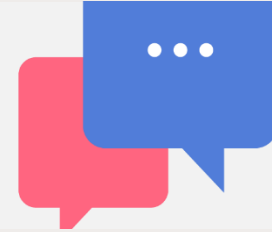
varautumisen, väestönsuojelun ja turvallisuuden edistämisen tehtävät sekä vastuut uudessa rakenteessa ja pelastustoimen yhdyspinnoilla

Yhteistyön toimintamallit ja hyvät käytännöt

Kootaan mm. olemassa olevia verkostoja hyödyntämällä

Täydennetään näiltä osin [Hyvinvointialueen varautuminen -opasta](#)

Tilannekuvan varmistaminen

Yhteisen tilannekuvan kokoamisen ja tilannetietojärjestelmien edellyttämät toimenpiteet uudessa rakenteessa

Kuntaliiton yhteyshenkilöt varautumisen, sisäisen turvallisuuden ja pelastustoimen yhdyspintateemassa: **Vesa-Pekka Tervo, Ari Korhonen, Terhi Virtanen**

**KUNTA
LIITTO**

Tavoitteet	Toimenpiteet	Tuotokset
<p>Yhteistyön sujuvuuden varmistaminen sisäisen turvallisuuden ja varautumisen yhdyspintojen tarkastelun avulla.</p>	<p>Tehtävien ja toimivaltakysymysten selkeyttäminen (kunnat-pela-sote); Palvelujen suunnitteluun liittyvien integraatiotarpeiden ja mahdollisuuksien kokoaminen.</p>	<p>Hyvinvointialueen varautuminen -oppaan päivittäminen tehtävien, toimivaltakysymysten sekä integraatiotarpeiden osalta.</p>
<p>Yhteistyön edistäminen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden aihealueella siten, että turvallisuustyö ymmärretään osaksi hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyötä.</p>	<p>Kootaan parhaat HyTeTu käytännöt, turvallisuussuunnittelumallit, turvallisuustutkimukset aiheesta jne.; Tarkastellaan sähköinen hyvinvointikertomus turvallisuustyön sisältöjen osalta.</p>	<p>Osallistutaan TR3 ryhmän HyTeTu -työhön liittyvän oppaan laadintaan.</p>
<p>Yhteistyön toimintamallien kuvaaminen toimialojen yhteistyössä varautumisen ja sisäisen turvallisuuden aihealueella.</p>	<p>Toimijoiden välisen vuorovaikutuksen kuvaaminen kokonaisarkkitehtuurimenetelmin.</p>	<p>KA kuvaukset varautumisen oppaaseen sekä hyödynnettäväksi hyvinvointialueiden kokonaisarkkitehtuurityössä.</p>
<p>Yhteen toimivien ja turvallisuutta edistävien menettelyjen kuvaaminen yhdyspintojen osalta esim. kriittiseen infraan, kaavoitukseen, turvallisuussuunnitteluun, lupa- ja valvontamenettelyihin sekä väestönsuojeluun liittyvissä kysymyksissä.</p>	<p>Valitaan esimerkkikuvausten pohjaksi sujuvaa yhteistyötä vaativia casejä (2-3); Tarkastellaan pelastustoimen ja kuntien yhteistyömenettelyt sekä hyvät käytännöt; Tarkastellaan yhdyspintakysymykset väestönsuojelun suunnitelmien laatimiseen liittyen.</p>	<p>Hyvinvointialueen varautuminen -oppaan päivittäminen yhteistyön menettelyjen esimerkkien ja hyvien käytäntöjen osalta.</p>
<p>Määritellään ja kootaan uuden hallinnollisen rakenteen edellyttämät toimenpiteet ja mahdolliset yhteensovittamistarpeet esim. lainsäädännön kehittämistarpeet, yhteistyörakenteiden kehittämistarpeet jne.</p>	<p>Kuvataan valittu case esim. tilannekuvapalvelu häiriö- ja onnettomuustilanteissa sujuvan yhteistyön menettelyjen ja vastuiden kuvaaminen eri toimijoiden välillä huomioiden jatkuvuus ja varautumistoimet.</p>	<p>Nykytilan ja sujuvan yhteistyön toimintamallin kuvaukset</p>

Kohti yhden luukun varautumisen tukea ja häiriötilannekuvaa

Juha Alander, korkeakouluharjoittelija

Asemoituminen yhdyspintahankkeessa

Projektissa priorisoitavat yhdyspinnat

Yhteistyön yleiset toimintamallit ja johtamisen rakenteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Sivistys ja sote

Työllisyyden hoito

Maahanmuutto ja kotoutuminen

Varautuminen ja sisäinen turvallisuus (ml. Pela)

Muita yhdyspintoja

Ympäristöterveydenhuolto

Yhdyskuntarakenteen suunnittelu

Ikäihmisten palvelut

Asuminen

..

Työskentelyn tavoite

- Työn tavoitteena oli tarkastella kahta kokonaisuutta: kuntien varautumisen tukea sekä kuntiin jaettava häiriötilannekuvaa.
- Nykytilan kartoitus sekä esitys mallista, jolla edellä mainitut kokonaisuudet voitaisiin toteuttaa hyvinvointialueiden ja alueen kuntien välisessä rajapinnassa.
- Nykytilan kartoitus pohjautuu syyskuussa 2022 pelastuslaitoksille suunnattuun webropol-kyselyyn, Sisäministeriön julkaisuun 02/2022: ”Pelastustoimen rooli alueellisen varautumisen yhteistyössä ja väestönsuojelun suorituskyvyt”
- Lisäksi suoritettiin kaksi teemahaastattelua (PS-pela ja PIR-pela) laitoksille, jotka toimivat alueellisten tilannekeskusten isäntinä.

Nykytila varautumisen tuessa ja häiriötilannekuvassa

- Suurin osa maamme 22 nykyisestä pelastuslaitoksesta tukee toimialueidensa kuntien varautumista. Tuen muotoja ovat muun muassa erilaiset teemakoulutukset, valmiussuunnittelussa avustaminen, yhteinen harjoittelu sekä varautumisen kysymyksien asiantuntijuus.
- Myös häiriötilanteisiin liittyviä heräteviestejä sekä häiriötilannekuvaa jaetaan pelastuslaitokselta kunnille useilla alueilla kuntia koskevan häiriötilanteen aikana.
- Lisäksi maakunnallista laajempaa yleistä tilannekuvaa ylläpidetään alueellisten valmius- ja turvallisuusfoorumien kautta, joiden kokoonpanossa on eri viranomaisten edustajat, kuntien edustajat, kriittisen infran edustajat sekä mahdolliset avainjärjestöjen toimijat.

Hyvinvointialueen mukanaan tuomat muutokset

- Hyvinvointialueella pelastustoimi on osa laajempaa sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuutta. Pelastustoimen perinteiset häiriöt ja tilannekuva ei ole yhtä kuin HVA-häiriötilannekuva. HVA:lla tilannekuvan spektri on laajempi (SosTerv-häiriöt mukaan lukien). Sama pätee varautumisen tukeen.

- Lainsäädännöllisesti:
 - STM ja vaatimus ERVA-alueiden valmiuskeskuksille, jotka ylläpitävät terveydenhuollon tilannekuvaa.
 - SM ja tahtotila 1+5+13-mallin mukaisista pelastustoimen tilannekeskuksista.
 - Lisäksi mahdolliset HVA-tiket???

- Häiriötilannetta johtaa toimivaltainen viranomainen. Tilannekuvatoimijoiden suhteen päällekkäisyyttä!

Tilannekuvatoimijat

- **PELA ALUEELLINEN TIKE**

- Ohjaus Sisäministeriöltä
- Palvelee ERVA-aluejaon mukaisesti
- 1+5+13-malli
- Rakentumassa, ISTIKE valmis.

SM

HVA

- **HVA TIKE / JOKE**

- Hyvinvointialueen oma toiminto
- Ei kaikilla HVA-alueilla.
- Miehitetään tilanteen myötä.

- **ERVA-ALUEEN VALMIUSKESKUS**

- Ohjaus STM
- ERVA-alueen tilannekuvan ylläpito
- Yliopistosairaalat 24//365
- Rakentumassa.

STM

**Valmiustoimik
unnat /
valmiusfoorum
it**

- **VALMIUSFOORUMIT**

- Maakunnallisia yhteistyöelimiä.
- VIRYT + kunnat + elinkeinoelämä
- Laaja ja yleinen tilannekuva
- Ei kykyä operatiiviseen tilannekuvaan

Varautumisen toimijat

- **PELASTUSTOIMEN TUKI**
- Palvelutasopäätös / sopimus.
- Kuntien varautumisen tukeminen.
- Työn muodot vaihtelevat.
- Fokus pelastustoimen kautta.

PELA

Pelastusopisto

- **KANSALLINEN OSAAMISKESKUS**
- Siviilivalmiuden yksikkö.
- Yleistä koulutusta (kunnille).
- Toimialakohtaista koulutusta.

- **SHP ja ERVA-alue**
- STM:n ohjaus.
- Fokus terveydenhuollon varautuminen

SosTer

**AVI /
valmiustoimkunnat**

- **ALUEELLINEN VARAUTUMINEN**
- Keskiössä AVI:n valmiusharjoitukset.
- Alueellinen yhteistyöfoorumi.
- Alueellinen yhteensovittaminen.

HVA-Valmistelu ja tilannekuva sekä varautumisen tuki

- Suoritetun kyselyn perusteella kuntien varautumisen tukea sekä häiriötilannekuvan välittämistä pidetään pelastuslaitoksilla tärkeänä kuntia palvelevana toimintona. Myös kunnista on saatu positiivista palautetta näistä tukimuodoista.
- Pelastuslaitoksilla on tahtotila jatkaa näitä tukimuotoja myös hyvinvointialueilla.
- Kysely osoitti, että HVA-valmistelussa nämä kokonaisuudet ovat jääneet paitsioon. Suunnittelussa ei ole mietitty miten hyvinvointialueet jatkossa tukevat kuntia entistä laajemmassa tilannekuvassa ja varautumisessa (ml. SosTer-ympäristö-kokonaisuus).
- Kyselyssä nousi esille myös toimijoiden huoli riittävästä valmistelusta. Sosiaali- ja terveyssektorin ja pelastuslaitosten välinen roolitus HVA:n sisällä sekä sen pohtiminen, miten tilannekuvatoiminnot rakennetaan esimerkiksi ERVA-alueiden valmiuskeskusten sekä pelastustoimen alueellisten tilannekeskusten välillä, on paikoin ratkaisematta.

Pohdintaa ja visiointia 1/2

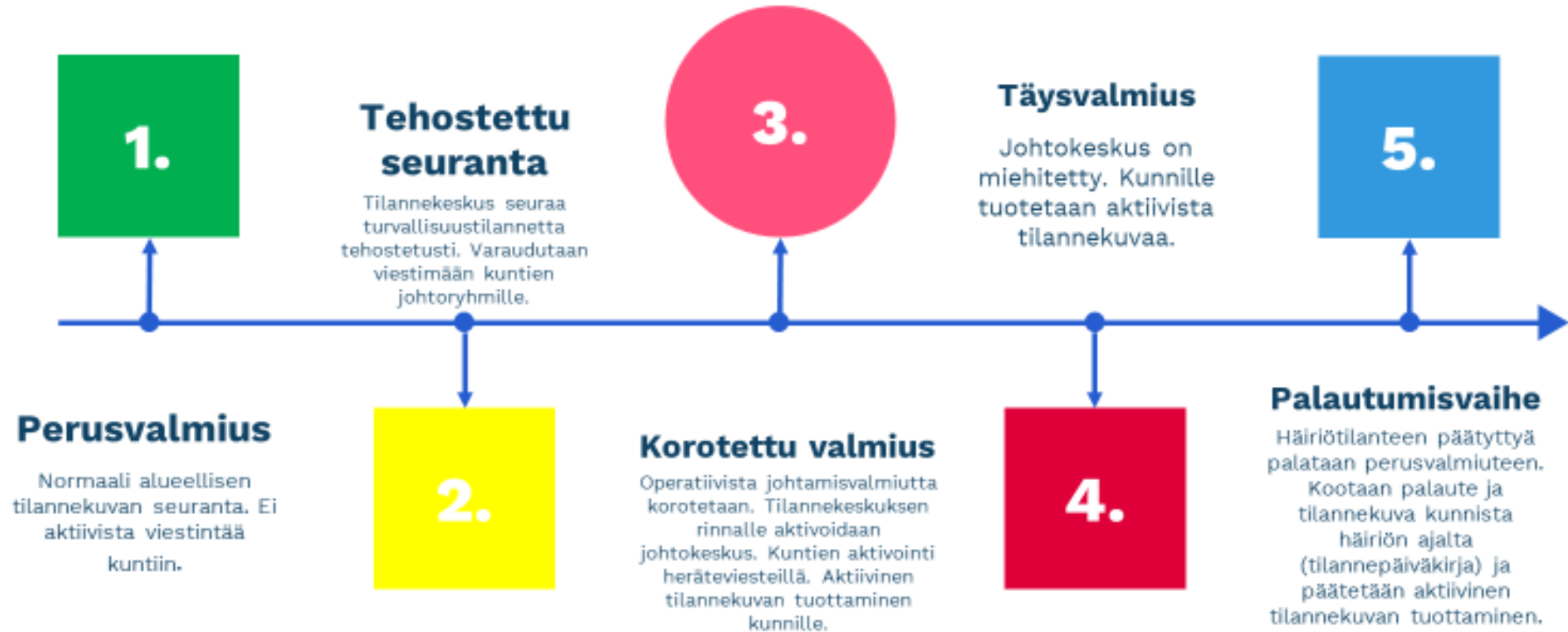
- Kun tarkastelun keskipisteeksi otetaan tilannekuvan jakamisessa sekä varautumisen tuessa kunta, korostuu niin sanottu ”yhden luukun periaate”. Kunnan tulisi saada yhtä ja samaa yhdyspintaa pitkin erilaisiin tilanteisiin kuin myös erilaisiin osa-alueisiin kuuluva häiriötilannekuva sekä varautumisen koulutus. Oli toimivaltainen viranomainen sitten sosiaali- ja terveystoimen edustaja tai pelastustoimen edustaja.
- Suurimpana haasteena tälle voidaan pitää toimialojen siiloutumista hyvinvointialueiden sisällä. Tällöin jatkettaisiin samalla mallilla kuin ennen HVA:n perustamista.
- Parhaimmillaan hyvinvointialue voisi tarjota alueensa kunnille keskitettyä häiriötilannekuvaa kaikista häiriötilanteista keskitetysti esimerkiksi valmiuskeskusten tai alueellisten pelastuksen tilannekeskusten kautta.

Pohdintaa ja visiointia 2/2

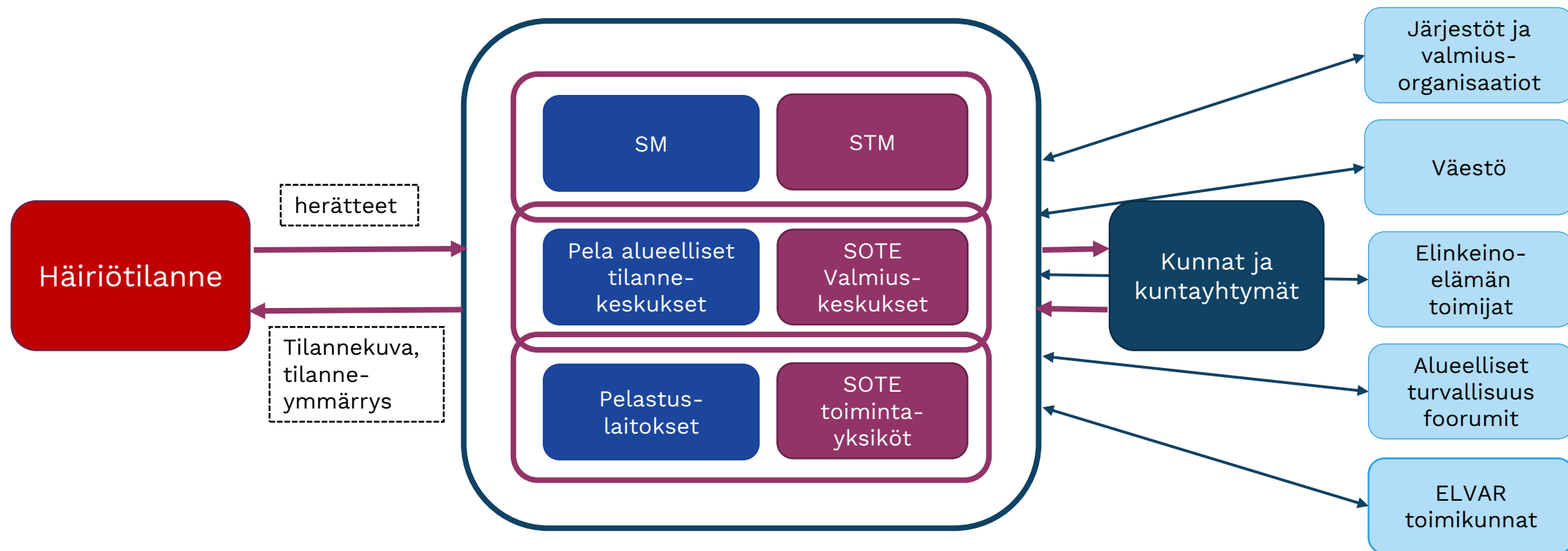
- Kuntien varautumisen tukeminen on koettu tärkeäksi niin kunnissa kuin tukea antavilla pelastuslaitoksilla.
- Hyvinvointialueen myötä annettavan tuen spektriä olisi mahdollista laajentaa, samalla keskittäen koulutuksen asiakkaan eli kunnan näkökulmasta samaan yhteyspisteeseen ”HVA:n varautumisen osaamiskeskukseen”.
- Pelastusopiston rooli varatumiskoulutuksen tuottajana tulee jatkumaan. Kunnat voivat tilata koulutuksia suoraan Pelastusopistolta tai koulutuksia voitaisiin koordinoida maakunnallisesti HVA:n kautta.
- Alueilla toimivien turvallisuusfoorumien kautta voitaisiin jatkossakin kehittää laaja-alaista varautumistyötä.
- Aluehallintovirastoilla on oma rooli ohjauksessa maakunnallisten valmiusharjoitusten koordinoinnin kautta.

Esimerkki: HVA:n valmiuden säätely ja tilannekuvan välittäminen:

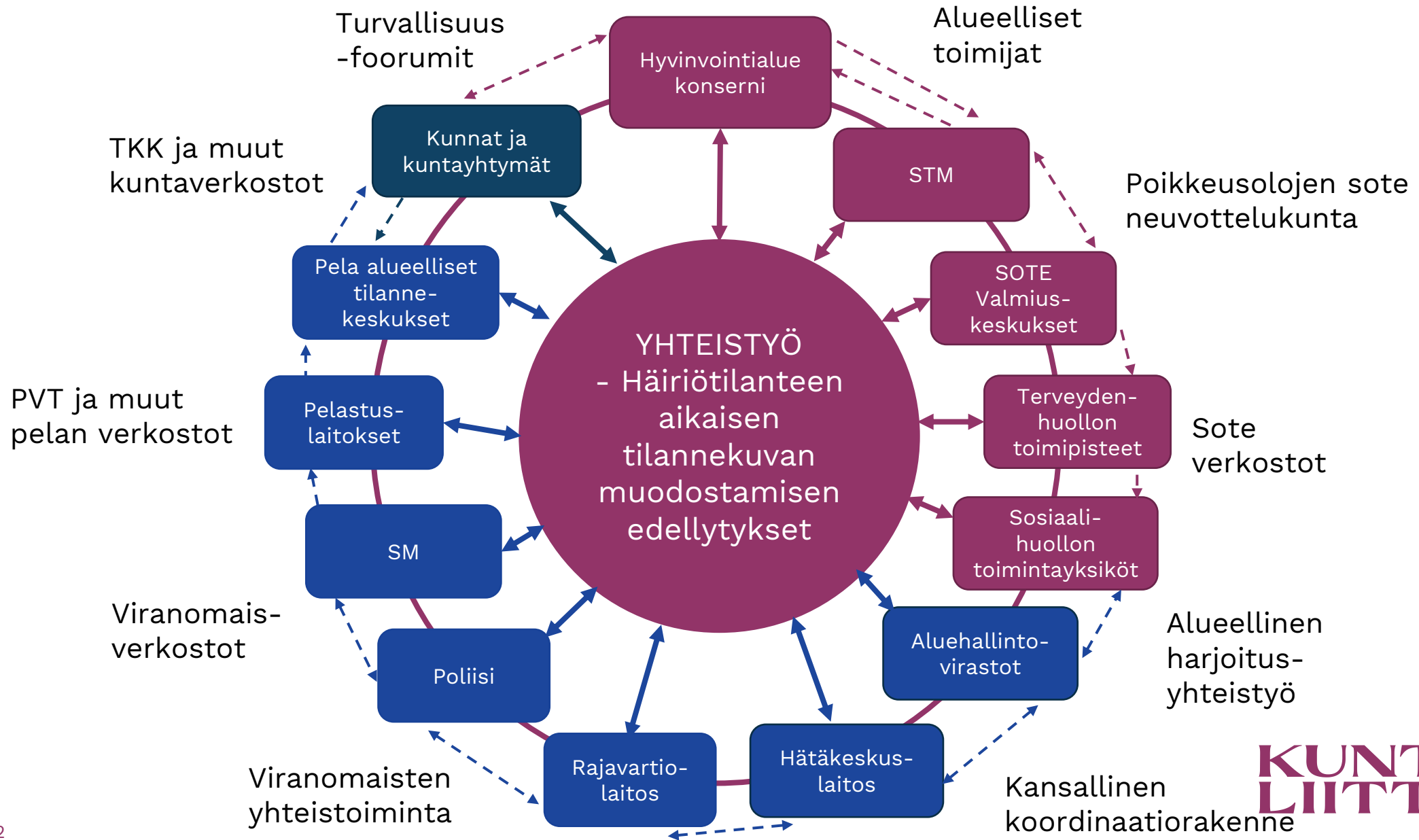
Valmiuden säätely ja kunnille välitettävä häiriötilannekuva

1. Häiriöaikainen tilannejohtaminen –kiireellinen tilanne

2. Häiriötilannejohtaminen –yhteistyö & yhdyspinnat

Johdatus keskusteluun

- Miten kuntien varautumisen tukeminen ja häiriötilannekuvan jakaminen pelastuslaitokselta kuntiin on sujunut alueellanne tähän mennessä? Hyviä vai huonoja kokemuksia?
- Miten esityksessä läpi käyty ”yhden luukun-malli” hyvinvointialueilta kuntiin varautumisen ja häiriötilannekuvan kysymyksissä näyttäytyy? Voisiko se toimia? Onko mallin toteutuminen realistista?
- Onko maakunnallisen varautumisen kysymykset nousseet esille alueenne HVA-valmistelussa?
- Miten kuntien varautumisen tuki ja häiriötilanteen aikainen yhteistyö tulisi toteuttaa kuulijoiden näkökulmasta hyvinvointialueiden aloittaessa vuoden 2023 alusta?

Kiitos mielenkiinnostanne!

Juha Alander (@kuntaliitto.fi)

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi